

Yemen 2005

Ali Balcı*

2004 yılında Kuzey Yemen’de konuşlanan muhalif lider Şeyh Hüseyin al-Houti’nin destekçileri ile Yemen ordusu arasında yaşanan çatışmalar aynı yoğunlukta olmasa da, 2005 yılında da devam etmiştir. El-Houti ve taraftarları cumhuriyetçi rejime karşı çıkıyor ve 1962’de bir darbeyle devrilen Zeydi hanedanının Yemen’de tekrar hâkim olması gerektiğini savunuyorlardı.¹ Hazi-
ran’ın sonlarına doğru başlayan çatışmalar, 10 Eylül 2004’te Yemen

ordusunun El-Houti’nin öldürüldüğünü açıklamasıyla etkisini kaybetmiş, 21 Eylül’e gelindiğinde 600’e yakın Yemenlinin öldüğü çatışmaların sona ermesi için hükümet ve El-Houti’nin destekçileri arasında bir ateşkes imzalanmıştır. Fakat Şii grupların cumhuriyetçi rejime yönelik rahatsızlığı sona ermemiş ve çatışmalar, 2005 yılında da aralıklarla devam etmiştir.

Resmî Adı	Yemen Cumhuriyeti
Başkent	Sana
Yüzölçümü	527.970 km ²
Nüfus	20.727.063
GSMH	17,2 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Ali Abdullah Salih (1978-)
Dışişleri Bakanı	Ebubekir El-Kırbi
Türkiye Büyükelçisi	Noria al -Hamami
Askerî Harcamalar/GSMH	% 7,8 (2003)
Asker Sayısı	66,700 (2002)
Etnik Yapı	
Arap	% 82
Afrikalı	% 15
Güney Asyalı	% 3
Dini Yapı	
İslam	% 99
Diğer	% 1
Petrol Üretimi	387.500 varil/gün
Petrol Tüketimi	80.000 varil/gün
İhracat	6,387 milyar dolar
İthalat	4,19 milyar dolar

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

¹ Yemen’e ilişkin tarihi gelişmeler için bkz. Ali Balcı, “Republic of Yemen”, Wolfgang Gieler ve Kemal Inat (Edt.), **Foreign Policy in the Greater Middle East, Central Middle Eastern Countries**, Wissenschaftlicher Verlag, Berlin, 2005.

28 Mart 2005'te El-Houti tarafından 1997'de kurulan İnanan Gençlik adlı militan İslami bir guruba bağlı silahlı güçlerin devriye gezen askerî bir araca saldırarak 7 güvenlik görevlisini öldürmeleriyle çatışmalar yeniden başlamıştır.² Gözlemciler göre, El-Houti taraftarlarını böyle bir eyleme yönelten en önemli neden 2004 yılında hükûmetin isyancılara yönelik operasyonlarında tutuklanan binlerce isyancının serbest bırakılmamasıydı. Yemen güvenlik kuvvetleri yukarıda değinilen saldırıya karşılık vermesi sonucu taraflar arasında 29 Mart'ta yaşanan çatışmada 23 isyancı ve 3 güvenlik görevlisi daha hayatını kaybetmiştir. 2 Nisan'da Yemen ordusu tanklar ve helikopterler eşliğinde Kuzey bölgelerinde isyancılara karşı bir operasyon başlatmıştır. Nisan ayının ilk haftasında 200'e yakın Yemenli çatışmalarda hayatını kaybederken, artan gerilim üzerine güvenlik kaygılarını gerekçe gösteren Amerikan yönetimi, 9 Nisan'da Yemen'deki büyükelçiliğini kapattığını açıklamıştır.³

Yemen hükûmeti isyanların yeniden patlak vermesinden El-Houti'nin babası Şeyh Bedreddin El-Houti'yi sorumlu tutuyor ve özellikle isyancıların Şii kökenine dikkat çekerek arkalarında İran desteğinin de olduğunu üstü kapalı olarak belirtiyordu. Cumhuriyetçi sisteme karşı komplolar olduğunu belirterek İran'ı suçlayan Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih, "militan gurupların tamamıyla cumhuriyetçi sistemi yıkmak doğrultusunda hareket ettiklerini" dolayısıyla bu taleplerinden geri adım atmadıkça söz konusu militanlarla masaya oturulmayacağını belirtmekteydi.⁴ Hükûmetin isyancıların koşulsuz silah bırakmaları konusunda ısrarcı olması, militanlarınsa cumhuriyete karşı bir eylemleri olmadığı hususunda ısrar etmeleri gerginliği tırmandırmaktaydı. 8 Nisan'da muhalif partilerin teklif ettiği, taraflar arasında arabuluculuk inisiyatifi önerisi hükûmet tarafından bir çıkış noktası olarak algılandı. Reformcu parti İslah, Sosyalistler ve Nasırcıların yanı sıra beş küçük muhalif partinin ortak toplantısında parlamentonun kuzeydeki isyancıların eşitlik ve özgürlük temelindeki

² "Several Yemeni policeman shot dead", **Al-Jazeera**, March 28, 2005; "Deaths mount as fighting escalates in Sa'ada", **Yemen Times (YT)**, Issue: 830, Volume 13, April 4-6, 2005.

³ "Washington briefly shuts Yemen embassy", **Dawn**, April 9, 2005.

⁴ "Rebellion continues", **Al-Ahram Weekly**, Issue: 743, 19-25 May 2005; İran daha sonra yaptığı açıklamada isyancılara yönelik herhangi bir desteğinin olmadığını belirtti. "Iran has no hand in Sa'ada events, Rawhani", **YT**, Issue: 850, Volume: 13, June 13-15, 2005.

taleplerini karşılması gerektiğinin altı çizilirken, hakların politika dışı zeminlerde aranması da kınandı. Öte yandan, toplantıda olayların sona ermesi bağlamında çatışmanın ardındaki nedenlerin ortaya konulması için de bir komite oluşturulması önerisinde bulunuldu.⁵

Mayıs ayına gelindiğinde ülkenin kuzeyinde isyancılarla hükümet güçleri arasındaki çatışmalar devam ediyordu. Bölgedeki operasyonlarında tank ve helikopter kullanan hükümet güçleri ev ev arama yaparak isyancılara destek verdikleri düşünülen birçok kişiyi de tutukladı.⁶ Çatışmaların devam ettiği sırada, Devlet Başkanı Salih, kuzeydeki isyancıların hükümete yönelik saldırılarında dışarıdan destek aldıklarını aksi takdirde bu isyancı gurubun tek başına hükümet için bir tehdit olamayacağını vurgulayan açıklamalar yaptı. Aynı açıklamasında Salih özellikle iki İslamî muhalif parti olan El-Hak Partisi (al-Haq Party) ve Halk Kuvvetleri Federasyonu Partisinin (Popular Forces Unionist) isimlerini zikrederek bu partilerin isyancılarla iş birliği içinde olduklarına dair elinde belgelerin bulunduğunu belirttiği gibi, ayrıca din adamlarına hapisteki El-Houti destekçileriyle görüşmeleri ve onları iyi vatandaş olmaya ikna etmeleri yönünde çağrıda bulunmuştur.⁷

Öte yandan, Mayıs ayının sonlarına doğru hükümet ve isyancılar arasında arabuluculuğu üstlenen Yemen'deki kabile şeyhlerinden biri olan Muhammed Shajee isyancılarla yaptığı görüşmelerden bir sonuç alamadı. İsyancıların ısrarla hükümetin somut adımlar atması gerektiğini vurgulaması, hükümet yetkililerininse isyancılardan ön şart olarak resmî bir özür beklemesi ve koşulsuz silah bırakmalarında ısrar etmesi dolayısıyla Shajee'nin girişimlerinden somut bir sonuç alınamadı.⁸ Fakat Mayıs ayından sonra Bedreddin El-Houti'nin gerginliği durdurma yönündeki tutumu nedeniyle isyancılar ve hükümet güçleri arasında yaşanan çatışmalar uzun bir sessizlik dönemine girdi. Yaşanan bu sessizliğin ardından Yemen Başkanı Ali Abdullah Salih, 25 Eylül'de televizyondan yaptığı açıklamada El-Houti'nin hapisteki destekçileri için af ilan edildiğini ifade etti.⁹ 800'den fazla El-Houti

⁵ "Opposition demands fact-finding committee", *YT*, Issue: 832, Volume: 13, April 11-13, 2005.

⁶ "Battles continue in Sa'ada", *YT*, Issue: 840, Volume: 13, May 9-11, 2005.

⁷ "President accuses opposition...", *YT*, Issue: 842, Volume: 13, May 16-18, 2005.

⁸ "Rebellion continues", *Al-Ahram Weekly*, Issue: 743, 19-25 May 2005.

⁹ "Yemen declares amnesty for rebels", *Al-Jazeera*, September 25, 2005.

destekçisini ilgilendiren bu kararın uygulanabilmesi içinse İçişleri Bakanının da aralarında bulunduğu bir komite oluşturuldu.¹⁰

Fakat başkanın daha sonra yaptığı açıklamalarda isyancıları af ilanı bağlamında belirlenen prosedürlere uymamakla ve katil bir imamın izleyicileri olmakla suçlaması gerilimin yeniden başlamasına neden olmuştur. Artan gerilim üzerine 28 Kasım'da isyancıların 8 güvenlik görevlisini öldürmeleri, Yemen ordusunun tanklar eşliğinde ülkenin kuzeyinde isyancılara karşı kapsamlı bir operasyon başlatmasıyla sonuçlanmıştır.¹¹ 31 Kasım'da Almanya'da bulunan eski parlamenter Yahya El-Houti'nin uluslararası kuruluşlara Yemen hapishanelerindeki El-Houti destekçilerine yönelik işkenceleri soruşturma çağrısında bulunması ve 24 Aralık'ta 50'ye yakın silahlı isyancının bir polis merkezine saldırması El-Houti taraftarlarıyla hükümet arasındaki sorunların 2005 yılı sona ererken de devam ettiğini gösteriyordu.¹²

11 Eylül saldırılarının ardından dünyanın önceliklerinden biri haline gelen "terörizmle mücadele" konusu 2005 yılı boyunca Yemen'de de en önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. Yıl boyunca bombalama, silahlı saldırı ve adam kaçırma gibi terörist eylemlerle karşılaşılın Yemen'de, önceki yıllarda gerçekleşen terörist eylemlerin faillerinin yakalanması ve yargılanması da ülkenin önemli gündem maddeleri arasında yer almıştır. 5 Şubat'ta ülkede terörizme ilişkin davalara bakan bir mahkeme Ekim 2000'de Fransız petrol tankerinin bombalanması olayına karışan ve El-Kaide ile bağlantılı olmakla suçlanan örgütün lideri Fawaz El-Rabia'i'yi ve bir üyesini ölüm cezasına çarptırırken, terör örgütünün diğer üyelerini de beş yıldan üç yıla kadar değişen hapis cezalarına mahkûm etti. Rabia'i'nin mahkemedeki ifadelerinde Amerika'yı Tanrı'nın düşmanı olmakla suçlaması ve El-Kaide ile yakın bağlantılarının olduğunu açıklaması Yemen'de 11 Eylül sonrası terörle mücadele politikasının etkin bir şekilde sürdürüldüğünü gösteriyordu.¹³ Bu çerçevede yine 15 Şubat'ta 7 Yemen vatandaşı El-Kaide'yle bağlantılı oldukları ve terör faaliyetlerinde buldukları gerekçesiyle mahkemeye çıkarılmıştır. 16 Şubat'ta ise

¹⁰ "Decreasing crisis between authority and al-Houti", *YT*, Issue: 883, Volume: 14, October 6-9, 2005.

¹¹ "Yemen rebels killed in fighting", *Al-Jazeera*, November 30, 2005.

¹² "Al-Houthi pleas for help as clashes renew", *YT*, Issue: 906, Volume 14, December 26-28, 2005.

¹³ "Yemen sentences bomb leader to die", *Al-Jazeera*, February 05, 2005.

temyiz davalarına bakan bir üst mahkeme USS Cole'a yönelik saldırıya katılmakla suçlanan ve alt mahkeme tarafından 29 Eylül 2004'te ölüm cezasına çarptırılan Abd El-Rahim El-Nasiri'nin cezasını onayladı.¹⁴

Kuzey bölgesindeki ayrılıkçılarla hükümet güçleri arasında yaşanan çatışmaların dışında 2005 yılı boyunca bu olaydan bağımsız birçok terör eylemi daha gerçekleştirilmiştir. 25 Nisan'da başkentte bir askerî araca yönelik yapılan saldırıda bir kişi hayatını kaybederken, kimliği belirsiz saldırganlar 22 Haziran'da iktidardaki Genel Halk Kongresi partisinin üyelerinden biri olan Muhammed Shamr'ı öldürmüştür.¹⁵ 2005'in son günlerine ise ülkedeki yabancı turistlerin bazı kabile mensupları tarafından kaçırılması damgasını vurdu. Kasım ayında iki İsviçreli turistin kaçırılmasının ardından 22 Aralık'ta da iki Avusturyalı turist ABD'ye karşı savaşmak için Irak'a giden akrabalarının serbest bırakılması talebinde bulunan kişilerce kaçırıldıktan iki gün sonra serbest bırakılmıştır.¹⁶ Avusturyalı turistlerin serbest bırakılmasından kısa bir süre sonra 28 Aralık'ta üst düzey emekli bir Alman diplomatla karısı ve üç çocuğu bazı kabile mensuplarınca hapsediği kabile üyelerinin serbest bırakılması talebiyle kaçırılmış ve Yemen Savunma Bakanlığı tarafından yürütülen uzun pazarlıkların ardından 31 Aralık'ta diplomat ve ailesi serbest bırakılmıştır.¹⁷ Bir gün sonra beş İtalyan turistin kaçırılması ise bu tip eylemlerin 2006'da da devam edeceğini gösteriyordu.

Terörle bağlantılı tüm bu gelişmeler 11 Eylül sonrasında terörle mücadeleyi en önemli dış politika amaçlarından biri haline getiren Washington'u yakından ilgilendiriyordu. Ortadoğu'da terörün önüne geçme bağlamındaki en önemli stratejisinin bölge ülkelerini demokratikleştirmek olduğunu iddia eden Amerika'nın bunda samimi olup olmadığı ya da bu politikayı bölge ülkeleri üzerinde nüfuz sağlamada bir araç olarak kullanıp kullanmadığı bu yazının sınırlarını aşmaktadır. Fakat görünen o ki, ABD'nin Yemen'e demokrasi ihracı özellikle mevcut rejimi hayli rahatsız etmekteydi. 8 Kasım 2005'te üç günlük ziyaret için Washington'a giden Ali Abdullah Salih, ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede

¹⁴ "Death penalty in Cole bombing upheld", **Al-Jazeera**, February 26, 2005.

¹⁵ "Yemeni lawmaker shot dead", **Al-Jazeera**, June 22, 2005.

¹⁶ "Austrian hostages freed in Yemen", **Al-Jazeera**, December 24, 2005.

¹⁷ "German captives freed in Yemen", **Al-Jazeera**, December 31, 2004.

sivil özgürlükler, yolsuzlukların kontrol altına alınması, ekonomik özgürlük ve hukukun üstünlüğü gibi konuları gündeme getiren Rice, ekonomik yardımların Yemen demokrasisinde yaşanacak ilerlemelere bağlı olduğunun altını çizdi.¹⁸ Rice'den sonra ABD Başkanı George W. Bush ile görüşen Salih, demokratik reformlara daha fazla önem vereceğini vurguladı.¹⁹

Salih'in ekonomik yardım konusunu her gündeme getirişinde demokraside ilerleme kaydedilmesi şartıyla karşılaşması ABD merkezli sivil toplum örgütlerinin Yemen'de faaliyetlerde bulunmasını kolaylaştırmaktaydı. 21 Mayıs 2001'de Yemen'de faaliyetlere başlayan National Democratic Institute for International Affairs (NDI) adlı Washington merkezli kuruluşun Yemen direktörü Robin Madrid ülkedeki muhalif guruplarla ve kabile liderleriyle görüşerek demokrasinin yerleşmesi konusunda çalışmalarını 2005'te de sürdürmüştür. 2005'in başında ABD Uluslararası Gelişme Ajansı (United States Agency of International Development) tarafından NDI'nın kabileler arasındaki çatışmaların²⁰ nedenlerini araştırma programına 300 bin dolarlık destek sağlanmış, Madrid, bu program doğrultusunda 14 kabile şeyhiyle 15 Haziran'da bir toplantı gerçekleştirmiştir. Yemen Devlet Başkanı Salih, söz konusu programdan rahatsızlığını 18 Temmuz'da Madrid'in neden resmî yetkililerle değil de şeyhlerle görüşmeler yaptığını dile getirerek göstermiştir. Öte yandan, demokrasi tartışmalarının yaşandığı bir dönemde Madrid programına katılan Şeyh Rabea El-Okaimi'nin 11 Eylül'de kimliği belirsiz silahlı üç kişi tarafından pusuya düşürülmesi ülkede demokratikleşme sürecinde sıkıntıların devam ettiğini gösteriyordu.²¹

Yemen terörizmle mücadeleye verdiği önemi 2005 yılında bazı ülkelerle terörle mücadeleyi öngören anlaşmalar imzalayarak da gös-

¹⁸ "In the end, a painful choice", **The Washington Post**, December 20, 2005.

¹⁹ "US promises annual \$40 million aid to Yemen", **YT**, Issue: 894, Volume: 14, November 14-16, 2005.

²⁰ Kabileler arası çatışmalar Yemen'in en önemli sorunlarından biri olarak gösterilebilir. Örneğin, Haziran ayında Kibs ve Nahd kabileleri arasında yaşanan çatışmada 15 kişi ölürken, Temmuz ayında yaşanan bir diğer kabileler arası çatışmada da 30 kişi hayatını kaybetti. "An appeal to stop blood shed...", **YT**, Issue: 853, Volume: 13, June 23-26, 2005; "Tribal confrontations leave dozens killed and wounded", **YT**, Issue: 859, Volume: 13, July 14-17, 2005.

²¹ "A Struggle for Peace in a Place Where Fighting Never Ends", **The Washington Post**, December 19, 2005.

termiştir. Bu bağlamda, 27 Şubat'ta Fransa ile istihbarat değişimi, ortak tatbikat ve Fransa'nın Yemen'e askerî teçhizat tedariki gibi konuları öngören askerî iş birliği anlaşması imzalayan Sanaa yönetimi için Fransa'nın sağlayacağı radarlar ve diğer askerî ekipmanlar özellikle uyuşturucuyla mücadele, silah ticareti ve terörizmle savaş bağlamında önem arz ediyordu.²² 2 Nisan'da Birleşik Arap Emirlikleri'yle güvenlik iş birliği ve koordinasyonunu öngören bir memorandum imzalayan²³ Yemen, 13 Eylül'de de Bahreyn'le karşılıklı istihbarat değişimi ve terörle mücadele konusunda ortak hareket etmeyi amaçlayan bir güvenlik paktı imzalamıştır.²⁴ 6 Aralık'ta Pakistan lideri Pervez Müşerref'in Yemen'e yönelik üç günlük ziyareti sırasında iki ülke arasında ekonomik ve politik ilişkilerin geliştirilmesini öngören anlaşmaların yanı sıra, terörle mücadele kapsamında bilgi değişimini amaçlayan bir anlaşma daha imzalanmıştır.²⁵

Yemen'in bölge ülkeleriyle ilişkilerine gelince, ilk bahsedilmesi gereken uzun yıllar aralarında sınır sorunu bulunan Suudi Arabistan'la 2005 yılı boyunca sınır konusundaki gerilimlerin sona erdiğinin gözlenmesidir. 13 Mart'ta iki ülke liderleri sınırdan kaçakçılık ve sızmaları önlemek için bölgeye ortak bir devriye gücü konuşlandırılmasını öngören bir sınır anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmanın imzalanması sırasında Yemen İçişleri Bakanı Raşid El-Alimi yaptığı açıklamada iki ülkede konuyla ilgili oluşturulan güvenlik komitelerinin sınırın çizilmesi konusunda sona yaklaştıklarını belirtirken, Suudi İçişleri Bakanı Naif ibn Abdulaziz de söz konusu anlaşmanın iki ülke arasında 12 Haziran 2000'de 50 yıllık sınır uyuşmazlığını sona erdiren Uluslararası Sınır Anlaşması'nın imzalamasıyla başlayan anlaşmaların son aşamasını teşkil ettiğini ifade etmiştir.²⁶

Yetkililer, sınıra ilişkin tüm sorunların halledildiğine yönelik açıklamalarda bulunsalar da, Suudi-Yemen sınırında 2005 yılı boyunca zaman zaman bazı sorunlar yaşanmıştır. Ekim ayında sınıra yakın bir bölgede Suudi topraklarına düşen bir füze iki tarafta da tedirginliğe

²² "France signs pact with Yemen", *YT*, Issue: 821, Volume: 13, March 3-6, 2005.

²³ "UAE and Yemen sign agreement on security cooperation", *GN*, April 04, 2005.

²⁴ "Yemen in security pact with Bahrain", *Al-Jazeera*, September 13, 2005.

²⁵ "Exchange of information in Terror fighting", *YT*, Issue: 901, Volume: 14, December 8-11, 2005; "4 accords signed with Yemen", *Dawn*, December 7, 2005.

²⁶ "Yemen and Saudi Arabia sign border agreement", *YT*, Issue: 825, Volume: 13, March 17-20, 2005; "The President of Yemen...", *Ain-Al-Yaqeen*, March 18, 2005.

yol açarken, olayların açığa çıkarılması için ortak bir Yemen-Suudi soruşturma komisyonu oluşturulmuştur.²⁷ Öte yandan, sınırda devriye görevinde bulunan askerlere rağmen, silah ve çocuk kaçakçılığının yanı sıra, Yemen'den Suudi Arabistan tarafına yönelik yasal olmayan geçişler devam etmekteydi. 12 Temmuz'da Irak'ta savaşmak için Yemen'e geçmeye çalışan üç Suudi vatandaşını yakalayan Suudi sınır devriye görevlileri, 5 Kasım'da da Yemen'den silah kaçakçılığında bulunan üç Suudi vatandaşını tutuklamıştır.²⁸ Aralık ayına gelindiğinde ise Yemen, sınırda artan çocuk kaçakçılığına karşı önlemleri sıkılaştıracağını açıklamıştır. Suudi Arabistan'da dilencilik yapan küçük çocukların çoğunluğunun Yemen kökenli olması söz konusu çocuk kaçakçılığının önemli boyutlarda olduğunu gösteriyordu.²⁹

Aralarındaki sınır sorununu büyük ölçüde halleden Suudi Arabistan ve Yemen, 2005 yılında iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştiğini somutlaştıran birçok adım daha atmıştır. Bu çerçevede, 38 Mart'ta Yemen hapisanelerinde bulunan Arabistan uyruklu 25 suçlunun Suudi makamlarına teslim edilmesi ve ardından Ağustos ayında çeşitli suçlardan dolayı Arabistan hapisanelerinde bulunan 1200 Yemenlinin serbest bırakıldığının açıklanması ilişkilerdeki normalleşmenin önemli bir göstergesi olmuştur.³⁰ Öte yandan, 20 Eylül'de bir araya gelen iki ülke liderleri ekonomik, politik ve kültürel alanlarda iş birliği olanaklarını görüştüler. Yemen'in 1991 Kuveyt krizinde Irak'tan yana tavır alması dolayısıyla Suudi Arabistan'ın ülkede çalışan Yemenlileri sınır dışı etmesinin ardından yaşadığı ekonomik kriz göz önüne alınırsa, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesi özellikle işsizlikle boğuşan Yemen halkı için hayli önemliydi.³¹

Yemen yönetimi Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi bağlamında 2005 yılı içerisinde önemli anlaşmalar imzalamıştır. 19 Nisan'da Suriye ve Yemen arasında imzalanan 13 anlaşma ekonomi, ulaşım, kültür, medya, adalet ve çevre gibi birçok önemli alanı kapsamaktaydı. Yapılan toplantıların ardından mevcut durumda iki ülke

²⁷ "Two missiles of unknown origin hit Saudi and Yemeni territory", *YT*, October 26, 2005.

²⁸ "Three Saudis arrested at Yemen border", *Gulf News (GN)*, July 13, 2005.

²⁹ "Most child beggars in Saudi Arabia are from Yemen", *GN*, December 23, 2005.

³⁰ "Saudi-Yemen relations leave apprehension behind", *YT*, Issue: 870, Volume: 13, August 22-24, 2005.

³¹ "Yemen and KSA enhance ties", *YT*, Issue: 879, Volume: 14, September 22-25, 2005.

arasındaki ticaretin iyi durumda olmadığından şikâyet eden ve iki ülke arasındaki ticaretin önünde bazı engellerin olduğunu, görüşmelerde bu engelleri aşmaya çalıştıklarını açıklayan Yemen Devlet Başkanı Salih, özellikle ABD'nin gösterdiği tepkiler dolayısıyla baskı altında olan Suriye'yi politik alanda destekleyeceklerini de belirtmiştir.³²

Yemen'in ekonomik alanda bölge ülkeleriyle ilişkilerini geliştirme politikası bağlamında Salih, 24 Ekim'de Ürdün Kralı Abdullah'la bir araya geldi. Yapılan görüşmede iş birliği alanlarının geliştirilmesi ve iki ülke arasında bir deniz ulaşım hattı oluşturulması için bir komitenin kurulması kararlaştırıldı.³³ 25 Ekim'de 150'ye yakın iş adamıyla birlikte Yemen'e ziyarette bulunan Türkiye Başbakanı Tayyip Erdoğan'la Yemen Başbakanı Abdülkadir Bajamal arasında gerçekleşen görüşmede iki ülke arasında çifte vergilendirmenin önlenmesini, petrol ve doğalgaz alanında iş birliğini ve çevre koruma alanında ortaklığı öngören üç ayrı anlaşma imzalandı. Görüşmenin ardından Bajamal yaptığı açıklamada Türkiye'nin Avrupa ile Arap dünyası arasında bir köprü rolü oynayacak olması nedeniyle Ankara'nın AB üyeliğini desteklediklerinin altını çizdi.³⁴

Ortadoğu ülkeleriyle ekonomik ve politik ilişkilerini geliştirmeye çalışan Yemen, Körfez İş birliği Konseyine (KİK) de katılarak Ortadoğu'daki ekonomik etkinliğini artırmak istiyordu. Eğitim, sağlık ve spor gibi alanlarda zaten bu örgütle iş birliğinde bulunana Yemen Arap yarımadasında körfezle sınırı bulunmayan bir ülke olmasına rağmen, söz konusu oluşuma tam üye olarak katılma arzusu içerisindeydi. 2005 yılı boyunca Devlet Başkanı Salih'in bu konuda önemli girişimleri olmasına rağmen, yıl sona erdiğinde Yemen hâlâ KİK'e üye olmamış, Aralık ayının sonlarında yapılan 26. Körfez zirvesinde Yemen'de yatırım olanaklarının araştırılması gibi konular gündeme gelse de, zirvenin nihai bildirisinde Yemen'in üyeliğinden bahsedilmemiştir. KİK'deki politik yetkililer ise üyeliğin Yemen'in ekonomik performansına bağlı olduğunu belirtmekle yetinmişlerdir.³⁵

³² "Yemen & Syria sign 13 agreements", *YT*, Issue: 835, Volume: 13, April 21-24, 2005.

³³ "Saleh and Abdullah confirm joint coordination", *YT*, Issue: 889, Volume: 14, October 27-30, 2005.

³⁴ "Yemen'de Erdoğan'ı Osmanlı eserleri karşıladı", *Zaman*, Ekim 27, 2005.

³⁵ Abdul-Aziz Oudah, "GGC Ignores Yemen Membership Request", *Yemen Observer*, December 26, 2005.

İç politika bağlamında özellikle 2005'in ikinci yarısında ülke gündemini meşgul eden konu Devlet Başkanı Salih'in 2006 Kasım'ında yapılması planlanan seçimlerde yeniden aday olup olmayacağıydı. Salih, 17 Temmuz'da politik alanı genç kuşağa bırakmak için 2006'da yapılacak seçimlere katılmayacağını açıklasa da, özellikle muhalif yorumcular, bu ifadelerin demokrasi yönünde baskı yapan Amerika'yı memnun etmeyi amaçladığını belirtmekteydi.³⁶ Muhalefetten gelen bu yöndeki eleştiriler, Aralık ayında Salih'in partisi olan Genel Halk Kongresinin 2006'da yapılacak seçimlerde başkan adaylarının Salih olacağını açıklamasıyla daha da arttı. Muhalifler ise yaptıkları açıklamalarda, söylemlerinde haklı çıktıklarının ve Salih'in seçimlere katılmayacağını ifade etmesinin bir oyalamadan ibaret olduğunu altını çizdiler.

Kronoloji Yemen 2005

27 Şubat:	Fransa ile istihbarat değişimi anlaşması imzalandı.
28 Mart:	El-Houti taraftarları devriye gezen bir askerî araca saldırdı.
02 Nisan:	Yemen ordusu tanklar eşliğinde El-Houti taraftarlarına yönelik saldırı başlattı.
19 Nisan:	Suriye ve Yemen arasında 13 farklı alanda anlaşma imzalandı.
13 Eylül:	Bahreyn'le karşılıklı istihbarat değişimi ve terörle mücadele konusunda bir pakt imzalandı.
25 Eylül:	Yemen Başkanı Salih, hapisteki El-Houti taraftarları için af ilan etti.
08 Kasım:	Salih, üç günlük ziyaret için Washington'a gitti.
28 Kasım:	El-Houti taraftarları 8 güvenlik görevlisini öldürdü.
06 Aralık:	Pakistan ile ekonomik ve politik temelli iş birliği öngören bir anlaşma imzalandı.
22 Aralık:	İki Avusturyalı turist kaçırıldı.

³⁶ "Yemen leader rules himself out of polls", **Al-Jazeera**, July 17, 2005.